

SEVİYE

İSKENDER
ÖKSÜZ

Seviye de seviyesizlik de bulaşıcıdır

İskender Öksüz

İntegral zor olduğu için müfredattan çıkarılmış. Kime sordular, kendilerine mi zor geldi bilmiyorum. Daha önce de bir bakanımız evrimin hem zor hem de ispatlanmamış bir teori olduğu için müfredattan çıkarıldığını söylemişti. İki gerekçesi de yanlıştı. Böylece bütün dünya yanılırken biz, Suudi Arabistan, Oman, Cezayir, Fas ve Lübnan'dan sonra evrim hakkındaki gerçeği keşfeden altıncı ülke olduk.

Öğretilecek konular ikiye mi ayrılır? Zor konular ve kolay konular diye... Bu mantığa göre bir de orta zorlukta konular olmalı. Mesela toplama kolay, çıkarma biraz daha zor, çarpma daha ve bölme çok daha zor olmalı. Acaba toplamının dışındakileri de müfredattan çıkarsak mı? Hiç olmazsa bölmeyi çıkaralım.

Ciddiyete dönüp şu soruyu sormak isterim: Konuları kolay ve zor diye ayırıp kolayları öğretip zorları öğretmemek doğru mu?

Ya başka ülkeler?

Bu sorunun cevabı çok yönlü.

Bir kere, kolay konu, zor konu ayrımını kabul etmiyorum. Eğitimci olacak insan, gerektiğinde entegrali, ilkökul öğrencisine bile anlatabilir. Asıl zorluk kavramların tabakalı yapısıdır. Bilgi üst üste konularak yükselir. Siz integralin anlaşılması için gereken kavramları daha önce verdiyseniz integral kolaydır. Veremediyseniz zordur, hem de çok zordur. Öğrenci doğru, eğri, alan, fonksiyon, grafik kavramlarını biliyorsa entegral, eğrinin altında kalan alandan ibarettir. Yok, o temeldeki kavramları doğru dürüst öğretilmediyseniz entegral çok zordur.

Düşünmeniz gereken bir başka yön, fen eğitiminde hangi seviyeyi - veya seviyesizliği - hedeflediğiniz, neye razı olduğunuzdur. Bu hedefi, bu seviyeyi, sadece içe bakarak belirleyemezsiniz. Dünyadaki bilim ve teknoloji yarışında nerede bulunmak istediğinizi de bilmeniz gerekir. STEM denilen, bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik eğitiminde ortanın üstünde yer almak istiyorsanız müfredatınız bir türlü, o dünyaya değer vermiyorsanız müfredatınız başka türlü olacaktır.

Tırmanmayan aşağıda kalır

Ortaöğrenim müfredatı, üniversite programlarını da etkiler. Belli konuları ortaöğrenimde öğrenmemiş öğrenciye üniversitenin vereceği, öğrenmişe vereceğinden farklıdır. Eğitimin bir ucundaki kalite, diğer ucunu etkiler. STEM yarışında ortaöğretim müfredatını hazırlayanların, ülke üniversitelerinin düzeyini de düşünmesi gerekir. Kimya profesörü eski bir öğrencim üniversiteden erken emekli olmuş. Üzüntüyle, sebebini sordum. "Çarpım tablosu bilmeyen öğrencileri mühendis yapmaya çalışmaktan bıktım." dedi.

Nihayet ve belki en önemlisi: Eğitimi kolaylaştırmak makul bir politika mıdır? Bu soruya şiddetle "Hayır!" derim. Okuyucularım muhakkak ki hayatta belli bir yere gelmiş insanlardır. Kendinize sorun, bulunduğunuz yere gelirken hiç zorlukla karşılaşmış onu aştınız mı? Birikiminizi aştığınız zorluklarla sağladığınızı söyleyebilir miyim? Hiç zorlanmadan yıllarını geçirmiş bir insan, zorluklarla hayatını kazanıp belli bir düzeye yükselmiş insanla bir olur mu? Hiç yokuş tırmanmamış bir insan

yokuş tırmanmışlara göre aşığı seviyelerde kalmaya mahkûmdur. İnsan ancak dik yokuşlara tırmanarak yükselir.

Vücut geliştiricilerin kullandığı bir slogan vardır: "No pain, no gain". Acı yoksa kazanç da yoktur, anlamındadır. Bu sadece kas geliştirmekte değil, beyin geliştirmekte de geçerlidir.

Seviyesizlik bulaşıcıdır

Batıda bazı şirketler üst düzey eleman ararken şartlar arasında doktora derecesi de istiyorlar. Falan dalda doktora değil. Sadece doktora... Mesela bir sanayi şirketi, üst kademelerde istihdam edeceği adayın edebiyat, felsefe veya tarih doktorasını da tercih sebepleri arasında sayıyor. Veya bir avukatlık şirketi, fizik doktorasına da değer veriyor. Böyle bir şirketin üst düzey yöneticisine bu tutumlarının gerekçesi sorulmuş. Cevap şöyle: "Doktora, bir insanın sabır, odaklanma, kendini konuya vakfetme, mesai düşünmeden günler, aylar boyunca kesintisiz çalışabilme yeteneklerini gösterir. Konusu ne olursa olsun bunu yapabilmiş bir insan bizim için değerlidir." Bu tutumu şöyle de özetleyebilirsiniz: Doktora zordur, zorluğu aşmış insan değerlidir. Tabii doktora gibi doktoradan, yani bilime daha önce bilinmeyen bir bilgiyi eklemiş, bilime katkı sağlamış doktoradan bahsediyorum. Böyle olmayana doktora denmesi hocaların ve jürilerin ayıbıdır. Onlar utanmalı.

Zorlu bir yokuşu tırmanmışlarla tırmanmamışlar bir değildir. Biri yüksektedir; öbürü aşağılarda. Doktora hayattaki geliştirici yokuşlardan biridir. Sanattan iş hayatına, devlet hizmetinden zihin emeğine kadar her alanda yükselmek için zorlu yokuşlar tırmanılır.

Seviye de seviyesizlik de bulaşıcıdır. Bizim sifonumuz çekildi artık. Döne döne düşüyoruz.